

DOM

Afsagt den 17. januar 2013 i sag nr. BS

Palle

mod

Forsikring

Sagens baggrund og parternes påstande

Hovedforhandlingen har som en delafgørelse efter retsplejelovens § 253 drejet sig om, hvorvidt en skade på sagsøgerens ejendom, som er omfattet af forsikringen hos sagsøgte, er undtaget forsikringsdækning.

Sagsøgeren, Palle, har påstået, at sagsøgte, Forsikring, tilpligtes at anerkende, at skaden på sagsøgerens ejendom den 8. januar 2010 er dækket af landbrugsforsikringen, tegnet hos Forsikring A/S, nu Forsikring.

Sagsøgte, Forsikring, har påstået frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Palle's ejendom var den 8. januar 2010 forsikret i Forsikring A/S, nu Forsikring, da han fik en skade på sin ejendom, hvor en bygning styrtede sammen og blev totalskadet. Der er enighed om, at skaden er omfattet af forsikringen, men tvist om, hvorvidt skaden er undtaget dækning. Bygningen blev opført i 1968 og gennemrenoveret i 1992/93 bl.a. med nyt tag.

Efter forsikringsbetingelsernes punkt 20.1. dækkes: "Anden skade, der pludselig og udefra påføres det forsikrede, og som ikke er dækket eller undtaget i forsikringsbetingelserne i øvrigt. Ved en anden skade forstås, en skade som sker øjeblikkelig og uventet. Eksempelvis: Storm, vandskade og snetryk se dog nedennævnte undtagelser. Forsikringen dækker ikke: Skade der helt eller delvist skyldes fejlkonstruktion, fejlmontering eller anden fejl ved fremstillingen eller opførelsen eller skyldes dårlig vedligeholdelse . . ."

Sagsøgte oplyste til sagsøgeren i et brev af 12. januar 2010, at forsikrings-selskabet ikke med sikkerhed kunne fastslå årsagen til skadens opståen og derfor havde bedt Cowi A/S som et eksternt ingeniørfirma om at foretage en

vurdering deraf, idet der blev taget forbehold for erstatningspligten.

Cowi A/S ved Jesper vurderede den 15. januar 2010, at saksespærene, oplagt i 1992, var dimensioneret uden hensyntagen til den konstruktion, de skulle oplægges på, som ikke var forstærket til optagelse af de vandrette kræfter. Det ikke kunne fastslås, om saksespærene ikke var korrekt dimensioneret eller om man havde glemt at undersøge styrken af den eksisterende blokmur for optagelse af vandrette kræfter, og at det ikke var muligt at fastlægge, om snetrykket var større end den normfastsatte i lovgivningen. Vurderingen angav at være på baggrund af en visuel gennemgang den 13. januar 2010, uden kontrol af beregninger på den kollapsede spærkonstruktion og uden beregning af bygningen. Den 15. februar 2010 meddelte sagsøgte sagsøgeren afslag på dækning som følge af, at skadesårsagen var en fejlkonstruktion.

Cowi A/S ved Martin efterprøvede, hvorvidt bygningen efter ombygningen i 1992/93 var konstrueret til at klare de gældende normer på ombygningstidspunktet. En redegørelse af 23. februar 2010 angav, at der den 28. januar 2010 var lavet en opmåling af spærene og foretaget beregninger af spærene og muren, som blev lagt til grund at være opbygget af 19 cm lecablokke, der senere viste sig større, og årsagen til brud i muren blev oplyst som murens ringe vandrette stabilitet kombinere med saksespær, der giver store vandrette deformiteter og påvirkninger på murens top.

Sagsøgeren kontaktede Dafor ApS, som henvendte sig til akademiingeniør Svend for en vurdering af skadesårsagen. Svend erklærede sig den 1. marts 2010 dybt uenig i konklusionerne fra Cowi A/S og mente ikke, at der på den baggrund var grundlag for at afvise forsikringsdækning. Cowi A/S fastholdt i en erklæring af 24. marts 2010 fra Martin

de tidligere konklusioner. Svend henholdt sig den 8. april 2010 til sine indvendinger mod konklusionen fra Cowi A/S, som den 3. maj 2010 efter en fornyet inspektion den 23. april 2010 afgav en ny vurdering af skadesårsagen ved Jesper. Der var anført i rapporten, at det ved genbesigtigelsen var muligt at komme op på og ud i tagkonstruktionen, der nu også var fri for sne, at der blev konstateret saddehhak i spærene, og at stort set alle spærhoveder var flækket fra saddehhakket og ca. 2 meter op ad spæret. Det blev beregnet, at spærenes bæreevne var overskredet 4 gange, og at snelasten oversteg spærhovedets forskydningsbæreevne, hvorved spærhovedet flækkede og spærene styrtede ned, og at dette forårsagede et vandret pres på muren, idet snebelastningen blev vurderet ikke at overstige den gældende belastningsnorm. Svend fremsatte bemærkninger hertil den 7. maj 2010 og fastholdt, at kollapse efter hans vurdering var sket på grund af for stor snebelastning.

Der blev den 24. november 2010 foretaget udenretligt syn og skøn af rådgivende ingeniør Ejnar Kerstens, som afgav en rapport af 9. december 2010, og han har efter sagens anlæg udarbejdet en supplerende erklæring af 4. december 2012. Ejnar Kerstens har vurderet, at bygningen var udført med TS godkendte spær. Den karakteristiske terrænværdi for belastning på taget

skal ansættes til 1,0 KN/m², svarende til 100 kg/m², hvilket ved en taghældning på 25 grader medfører en karakteristisk last på tagets ene side på 0,65 KN/m² og 1,0 KN/m² på den anden side, idet der skal tages hensyn til sneophobning fra nabobygninger og lignende, som er vurderet sandsynlig fra den tilstødende højere tagflade. Med baggrund i en statisk beregning har skønsmanden vurderet, at spæret ikke overholder dagældende regler for en påført belastning med egenvægt og normal regningsmæssig snelast. Skønsmanden har også vurderet, at situationen bliver forværret ved en sneophobningen, uanset hvor lille, den måtte være. Ved en snebelastning på 30-40 cm. på tagfladen, har belastningen været på 0,60 – 0,80 KN/m² eller 60-80 kg/m² og noget mere, hvor der efter billederne tilsyneladende er sneophobning fra nabobygninger. Skønsmanden konstaterede deformationer og udbøjninger af spærhoveder, der kan forekomme, hvis konstruktionens bærevne overskrides i tilstrækkelig grad, hvorefter der vil være risiko for, at spæret kollapser, hvilket sandsynligvis vil medføre, at flere spær i samme tagkonstruktion vil blive revet med, hvilket igen giver deformationer og udbøjninger. Sadelhakket i saksespærenes spærhoveder blev ikke vurderet udført fra fabrikkens side, og foden i spærhovedet med sadelhakket havde ikke en dimension, der kunne overholde gældende bestemmelser til tilladelig forskydningsstyrke. Samlingen var en del underdimensioneret og overholdt ikke gældende normkrav. Skønsmanden har vurderet, at udpresningen af murværket kan være forårsaget af flere omstændigheder, tagkonstruktionens kollaps og tryk på facaden samt et udadrettet tryk på muren af de gamle gitterspær. Skønsmanden har vurderet, at sammenstyrtningen og skaderne opstod som følge af en overbelastning af spærene og har ikke konstateret skader, der kunne tilskrives andre forhold. Spærenes kollaps fik murværket til at svigte.

Retten modtog stævning i sagen den 16. marts 2012.

Der er fremlagt fotos fra den 8. januar 2010 og senere af den skadede bygning og af snemængden i området.

Palle har forklaret, at han driver landbrug fra ejendommen i Ålestrup. Han havde på ejendommen både kvæg og svin, skaden opstod ved svineholdet. Han har siden 1993 drevet gården, som han har overtaget efter sine forældre. Han renoverede i 1993 flere af bygningerne og herunder den, der led skade, farestalden, som er hjertet i produktionen. Alle grisene blev født der, og der var også kontor i samme bygning mod stuehuset. I den anden ende lavede de foder til resten af staldkomplekset. Hjertet af produktionen forsvandt med bygningen. Alt teknikken var samlet der, og skaden blev derfor meget omfattende for dem. Fredag den 8. januar 2010 om morgenen konstaterede han skaden. Snevejret var startet tirsdag og natten til onsdag, hvor de fik 70 cm sne. En medarbejder havde ringet og sagt, at han sad fast på grusvejen, og da han åbnede døren lå sneen højt. Sneen var da ikke tung. Da sneen faldt, var det ikke særligt koldt. Han fik trukket sin medarbejder fri med en traktor. Hen over ugen faldt temperaturen, og de kikkede torsdag på deres tage, da et par tage var faldet ned i Nordjylland på det tidspunkt. Han talte med sin far om, at der i 2007 var mere sne, og de

blev enige om ikke at kravle på taget. Det var helt uoverskueligt at skulle på taget, der var masser af sne. Efter skaden på farestalden ryddede de sne over 14 dage på de øvrige tage, det er et farligt arbejde. Fredag morgen kl. 6.30 ringede hans driftsleder Bo om, at der var noget galt med stalden, at muren var trykket en anelse ud. Han kikkede og var straks klar over, at sneen havde trykket taget ned. Det var stadig lidt mørkt. Både den østlige og vestlige mur havde da et let svaj. Han talte med Bo om, hvad de skulle gøre. De vurderede, at det ikke var så slemt og troede, at det kunne rettes op. Han kontaktede derfor sin tømrer. Han konstaterede, at pc'en i teknikrummet var gået i stå kl. 22.07, men alt virkede, og derfor var alarmen ikke gået. Alt fungerede om morgenen fortsat i stalden, og derfor har skaden udviklet sig langsomt. Det kunne han også konstatere fra den første besigtigelse om morgenen til lidt senere, da det var blevet lyst. Efterhånden som spærene faldt, slap de muren. I den ene side lå spærfladerne til sidst helt nede. Tømreren kunne ikke gøre noget.

Ved kontortids start kontaktede han sit forsikringsselskab og Ole hans svinekonsulent. Om formiddagen holdt han møde i stalden med Per og Ole. Han tænkte slet ikke på at ringe 112, hvilket han burde have gjort. Han havde næsten 1.000 grise i stalden, der var ved at fryse ihjel. De blev enige om at slagte de dyr, som var under 16 dage gamle, hvor de kunne tage fra deres mor, de øvrige blev flyttet. Der blev ringet 112, det lokale brandvæsen kom til men kunne ikke overskue opgaven. Beredskabsstyrelsen blev tilkaldt. Han kontaktede Danish Crown, der stillede op med vogne med henblik på slagtning. De arbejdede sig gennem bygningen og afstivede, som de kom frem. De drev grisene ud gennem kontoret, da den normale udgang var spærret. De fik søerne ud men måtte ofre nogen på stedet. Det frøs 20 grader, forsyningen lå under spærene, og de måtte kravle ind for at få lukket for vandet, da vandrørene var revet over. Han kom i seng kl. 2.30 om natten. De havde også problemer med pressen, som han gerne ville have væk, da de gik og aflivede grise. Det var en helt forfærdelig situation. Næste morgen startede de ved 6 tiden. Han kontaktede forskellige håndværkere og andre, der kunne hjælpe. De gjorde, hvad de kunne, for at få det op at køre igen, så de kunne leve. Han tænkte ikke på forsikring på det tidspunkt. Han gik med Martin ind fra sydsiden og etablerede en gang på 5 meter, spærene faldt ned om ørerne på dem. Han skulle have etableret vand og fodergangen for at kunne fordre de andre dyr på ejendommen. Igen rundede de midnat, inden de kom i seng. Arbejdet var hele tiden praktisk orienteret, driften skulle op at køre så hurtigt som muligt, da hans levebrød var væk. Det var en frygtelig dag. sagde, som han også havde det, at de skulle gøre det, der skulle gøres. Der var ikke tale om forsikringsdækning eller ej. havde ikke givet udtryk for, at der ikke var dækning. Han gik han ud fra, at der var. Det var ikke noget, de talte om, for de var fokuseret på at redde produktionen. Der var på daværende tidspunkt ingen optakt til det senere forløb om skadesdækning.

Situationen udviklede sig lynhurtigt. Da det var en farestald med smågrise, var der fuld varme i stalden, 20-22 grader. Da det åbnede sig, smeltede

varmen hurtigt sneen, hvilket skete over hele dagen. Loftet var isoleret, taget ikke. Den snemængde, der lå, havde allerede sat sig, hvilket sker hurtigt ved en staldbygning med varme. Denne sne havde alene ligget ca. 4 dage, men med det store snefald kom rigtig meget, meget mere end han nogensinde havde set. Mængden af sne på taget bliver gætværk, men det var meget tungt. Taget kunne ikke holde snemængden, uanset hvordan taget var konstrueret. Da de kom op til tagfladen kunne de konstatere, at spærene stod i en bue, og muren var trykket ud på midten. Spærhovedet flækkede til sidst, da det ikke kunne komme ud for murene. Spærenderne ville flække, da muren blev presset udad, hvorfor hakket var uden betydning. Hvis det var hakket, ville muren være kommet indad. De kunne den 13. januar alene kikke på bygningen udefra. Næste gang var Ibsen med, og han skruede loftet ned og kunne kikke på spærene, ligesom der også var adgang til stikspærene. Fotoet af spærene kunne uden problemer være taget fra den anden ende af bygningen langt tidligere. Den tredje gang gik de ned udefra via gangen, men der var adgang til loftet hele tiden, hvis det ikke lige havde været for forsejlingen af sikkerhedsårsager. Det greb om sig og tiden gik. Han rykkede i alle instanser for at få flyttet bygningen, hvilket ikke ville acceptere, da sagen verserende. Der gik et helt år, inden de fik lov til at nedbryde efter syn og skøn. Da var de blevet enige om at sætte køerne ud, og de byggede en ny bygningen til udgangen af 2011.

Per har forklaret har arbejdet for siden 2005, han er uddannet bygningskonstruktør og arbejder i dag som taksator. Han havde vagt og blev ringet op af Palle tidligt om morgenen den 8. januar 2010, og de talte om, hvad der skulle ske. Da det blev lyst, kørte han forbi, han var der engang om formiddagen. Han tog billeder af bygningen samme dag. Det gik op for ham, at der ikke var tilkaldt nogen hjælp. De ringede 112 og fik gang i beredskabet, som Palle har forklaret. Der var sne, men han kørte derud uden problemer. Det havde sneet let om natten, der var løs sne. Han husker ikke, om der havde været tøvejr efter snevejret dagene forinden. På tagene lå vel 30-40 cm sne i et jævnt lag, og der var driver. De gik ind gennem kontorbygningerne i nordenden. Billedet af grisene er taget fra døren til kontoret ind i stalden. De var ikke inde i selve stalden. Hans opgave som taksator var i første omgang at få styr på logistikken og få bremsset skaden. Det var, hvad der var fokus på, og de talte med konsulenten. Alt drejede sig da om skadesbegrænsning. Der var ikke tale om, hvorvidt skaden var forsikringsdækket. Ved skader over 1 mio. kr. har taksator ikke kompetencen i forhold til skaden, hovedkontoret skal ind over. Efter skadesbilledet var hans første opfattelse, at spærene var blevet overbelastet og havde trykket muren ud. Da han fik at vide, at det var saksespær, ved han erfaringsmæssigt, at de kan skride ud. Han kunne ikke umiddelbar konstatere, hvad årsagen var, hvorfor de satte Cowi på omkring det tekniske. Hans rolle omkring det tekniske var dermed udspillet, hans drøftelser med Palle blev omkring det praktiske.

Jesper har forklaret, at arbejder som konstruktionsingeniør hos Cowi og har kendskab til statik. Han blev engageret af til at

vurdere en skade på ejendommen _____ De var på ejendommen den 15. januar 2010, de var blevet bedt om at komme så hurtigt som muligt for at konstatere skadesårsagen. Alt stod stadig, og de besigtigede udefra. Han mener ikke, at de var i tagrummet eller kunne se op i tagrummet. Det var ikke deres opfattelse, at spærene var kolapset. Han har gennem årene set, at spær er styrtet ned, fordi konstruktionen ikke internt har været afstivet. Saksespærene er ofte anvendt af æstetiske årsager. Der havde tidligere været en bjælkelinje med søjler, som man traditionelt anvendte. Der var sne på stedet, svarende til det, der fremgår af billederne, som blev taget den dag, skaden blev konstateret. På tagene var der jævnt betragtet 30-40 cm sne. På jorden har der vel været lidt mindre end på taget. Han husker ikke nærmere karakteren af sneen. Han var igen på ejendommen den 23. april 2010. Han kunne da komme på taget og konstaterede sadelhak i spærhoveder. Saksespærene var med håndsav påført et hak, han formodede det var tilfældet for alle spær for at give plads til den ønskede montering, men han besigtigede alene nogle af dem. Udsavningen reducerer betragteligt bærevnen. Der var brud på spæret, den øverste del af hovedet var flået af. Remmen var fastgjort til muren, hvorpå spæret var gjort fast. Spæret ville nemt kunne flække op gennem træet som følge af den mindre dimension. Billederne viser, hvordan halvdelen er flækket og faldet ned. Tandpladen virker som en armering, der holder sammen på konstruktionen. Det, at den flækkede, var et udslag af, at belastningen var stærkere, at dimensionen kunne klare, som følge af hakket i enden af spæret. Tværsnittet var blevet mindre med hakket, hvorved spæret blev belastet højere oppe.

Spæret har været dimensioneret efter, at der ikke var sadelhak. De har prøvet at regne på spærets dimension. Ikke for at tilbagevise andre beregninger men for at afprøve andre, mulige skadesårsager. De havde derfor brug for at beregne de kræfter, saksespæret pressede med. Den senere besigtigelse viste med al tydelighed, at den første antagelse om skadesårsag ikke var korrekt. Underdimensionering, som spærene står med sadelhak, er bærevnen beregnet efter de normer, som var gældende, da de blev oplagt, og med lav sikkerhedsklasse, da der var tale om avlsbygninger – 3 k/N pr. spær, men forventningen var 10-13 k/N. Efter beregningen faktisk 2,9. Har også beregnet uden sadelhak, men da var spærhovedet også underdimensioneret. Han har ikke regnet med den konkrete mængde sne men alene ud fra det, taget skulle kunne bære efter de dagældende normer.

Han medvirkede til det 1. og 4 memo. Det mellemliggende er udarbejdet af en kollega, Martin _____, der skulle lave en opmåling af spærene. Der ville han ikke selv tage af sted. Martin forfulgte fortsat det spor, han havde startet med i det 1. memo, men tingede begyndte at tage en drejning, hvorfor han igen tog sagen ind på sit bord. Bemærkningerne fra Svend _____ førte også til, at de igen besigtigede, for ikke at blive ved med at skrive sammen. De fik en anden opfattelse, da de nu kunne se bedre. Indtil det 4. memo forfulgte de deres oprindelige opfattelse af bruddet for at eftervise det, Svend _____ beskrev som sin opfattelse af sagen. Hans

opgave var at komme med en ingeniørs opfattelse af årsagen til bruddet og bemærkninger om, hvorvidt snefaldet var årsagen til bruddet. Første gang beskrev de det, de kunne se med deres øjne. Efterfølgende blev de bedt om at gå nærmere ind i det, og da kunne de se de flækkede spær, hvilket krævede, at de kunne komme derind. Han kunne første gang heller ikke se, om der var lavet sadelhak. Mod gårdspladsen lå spærene på deres plads, på den modsatte side var de faldet ned, men der kunne de ikke komme ind, da de første gang var på ejendommen. Der var påvirkning udad på murene. Spærene var sat sammen med de oprindelige spær nederst, som var gjort fast til murene. Det nye flækkede og faldt ned, hvilket gav påvirkningen udad. Muren knækkede lige under vinduet. Med spær med korrekt dimension og stort pres vil muren kun blive presset ud, hvis muren ikke kan holde til presset. Da det nye tag blev lagt på, bevarede man det tidligere stikspær, da de kunne bære tagrenderne. Ved bruddet faldt spæret ned, hvilket har presset hele saksespærkonstruktion mod vest, hvor muren var mest sårbar p.g.a. vinduerne. Det er umuligt at indregne belastning fra sne, med mindre den er så fast, at man kan skære i den. Der var konkret løs frostsne på skadestidspunktet, som han husker det. Sneen, vurderer han, har ikke vejet meget mere end 30-40 kg. på taget, som var dimensioneret til 100 kg.

Han tog billedet fra tagrummet den 23. april 2010. De kom ind i tagrummet fra taget og ned. Sneen var da væk, og de kunne da komme ind i den lukkede lomme mellem det nedstyrtede loft og den del af taget, der bestod. Det, som billedet angiver, kunne man ikke se gennem hullet ved kontorlokalerne. Svend var ikke i loftsrummet, da han var der. Billedet A/E-1 er taget fra gangen langs bygningen med retning mod nord, og derfra stod de på en stige og kom i niveau med taget og kunne konstatere et hulrum, hvorfra de kunne komme ind og se på spærene.

Johnny har forklaret, at han blev ringet op for at medvirke til at få lavet et hul, så en ingeniør fra Cowi kunne komme ovenpå og opmåle spær. Der var stadig rigtig meget sne. Han lavede da ikke meget andet end at tage rundt til tilfælde, hvor der var skader efter snefaldet. De kunne ikke rigtig komme ind, da der var afspærret, men han og ingeniøren fra Cowi kom op, så de kunne se tagkonstruktionen. Det så farligt ud, og de krævede ikke ind. Han husker det som et stort virvar men husker i dag ikke detaljer. Han husker spær, der var flækket fra hinanden. Han synes at kunne huske, at spærene lå helt nede på den ene side men ikke på den anden, svarende til billedet af svinestalden.

Martin har forklaret, at han er tømrermester og blev ringet op af Palle den 8. januar 2010 om, at stalden var kollapsede og blev spurgt, om han ville komme. Da han kom til ejendommen, var det blevet lyst. Han så, at muren havde slået en revne, spærene var faldet ned på inventaret. Der var meget sne. Han kørte fra Palles ejendom og blev ringet op lige efter middag om, at der var kommet nogen fra forsikringsselskabet, og om de kunne hjælpe med at stabilisere og klare situationen omkring dyrene, men det havde de ikke kapacitet til. Sneen lå i driver på taget, nogle steder 20 cm,

andre steder meget mere. Der havde skiftevis været frost- og tøvejr i den perioden, og sneen blev tungere og tungere. Søndag aften ringede Palle til ham om hjælp til at skabe adgang til de andre stalde. Mandag morgen kom han igen til ejendommen sammen med en svend. De savede spærene over for at kunne lave en gang. Spærene lå i 1½ meters høje. Da satte spærene sig yderligere i den side, hvor de var faldet ned. De fik en masse sne i hovedet, da de begyndte at skære i spærene. Det var da tøvejr, som han husker det. Andre ting knækkede i det område, hvor de arbejdede, da de begyndte at save i spærene. Han husker ikke at have set spærhoveder, der var knækket, men det var et stort virvar af træ og tag. De arbejdede under tagkonstruktionen og lavede en mellemgang fra østsiden af bygningen, tæt ved den tværgående bygningen mod syd. Spærene lå længst nede ved østsiden og lå ned på inventaret. Han er hustømrer for Palle og har været det ind imellem, siden han overtog sin forretning i 1998. På billedet fra 8. januar 2010 svarer mængden af sne til den mængde, han konstaterede på stedet. Han husker ikke, om der var mere eller mindre om mandagen, da han kom til ejendommen.

Ole har forklaret, at han er svinekonsulent og som sådan rådgiver svineavlere. Han har ingen forstand på bygningskonstruktioner. Han var på ejendommen den 8. januar 2010, hvor Palle ingede ham op. Da han kørte op mod ejendommen var det meget koldt, og der lå masser af sne, i gårdspladsen skubbet op i mandshøjde. På farestalden var taget sunket sammen, og muren hældte udad og var revnet. Sneen på taget lå i 30-40 cm højde, svarende til de fotos, der er taget på dagen. Sneen lå højere ved driverne. Sneens karakter lagde han ikke særligt mærke til. Formålet med hans tilstedeværelse var at medvirke til stillingtagen til, hvad de skulle gøre med grisene. Per var der også.

Martin har forklaret, at han er ingeniør og arbejder for Cowi. Den 28. januar 2010 besigtigede han Palle s ejendom sammen med tømrermesteren, der hjalp til med at skaffe adgang til taget via et hul. Hans opgave var at registrere den eksisterende tagkonstruktion for at genskabe spærets geometri og beregne bæreevnen. Størstedelen af bygningen var kollapsede. Han kikkede på taget og tagrummet og noterede det ned i rapporten. Han havde ikke mulighed for at kikke ind i tagrummet, det kunne han ikke komme til. Han vurderede muren til 19 cm. efter det, han kan komme til at se. Da han ankom, var der lavet midlertidige foranstaltninger for at sikre bygningen, som var revnet. Ved den visuelle gennemgang vurderede han, at spærene havde skubbet muren ud. På det lille sted, han kunne kikke i tagkonstruktionen, var der mindre skader på spærene. Hans opgave var da ikke nærmere at undersøge spærene men alene opmåle med henblik på beregningerne. Han skulle også se, hvordan der så ud. Han kunne godt have set på andet, hvis forholdene var til det, men øvelsen for ham var primært at konstatere spærenes geometri og om det kunne forklare skaden. Han registrerede ikke noget, der gav anledning til yderligere undersøgelse, i forhold til den opgave, han havde fået. Han undersøgte ikke nærmere

snemængden ud over den visuelle konstatering. Han vurderer ikke nærmere om snemængden, da skaden var indtruffet ca. 2 uger forud for det tidspunkt, han var på ejendommen. Den 24. marts 2010 besvarede han spørgsmål i forlængelse af det første memo. Han kikkede midt i bygningen, lige ved siden af skillevæggen til kontoret, hvor der var rimeligt sikkert at være. De lavede et hul i loftet der og kikkede op, hvor taget hang. De gik ind via døren fra gårdspladsen. Han så ikke, om der var lavet sadelhak i spærene.

Svend har forklaret, at han blev involveret i sagen, da en samarbejdspartner havde modtaget materiale fra Cowi, som han fik forelagt og var meget uenig i. Der var en masse fejl i konklusionerne fra Cowi, særligt angivelserne omkring tryk og den omstændighed, at der var sadelhak. Han var ude for at besigtige ejendommen kort tid efter, at han var blevet forelagt rapporten fra Cowi. Han så en ejendom, der var kollapsede, muren var trykket ud, og der var en masse spær. Han så spærhoveder, der var kraftigt udbøjede. Han kom ind via døren til kontorafdelingen og kunne kikke i et hul i loftet, ca. 1/3 inde i bygningen. Over loftet kunne han se spærene, hvordan de lå, hvor de var bøjede og hvor de var brudt. Fra den nederste del af hovedet til de første stænger på saksespærene, hvor den største del af kraften er koncentreret. Trykket stiger med belastningen. Spærhovedet var slået ud, havde fået en drejning, som det fremgår af billederne i skønsrapporten, hvorved taget er faldet ned. Det sker altid forneden, som er det svageste sted. Billederne på sagen svarer til det, han så, men han var ikke med, da billederne blev taget. Spærenderne var flækket helt op. Murværket var bøjet ud på forsiden, hvor der var sat støtter op. Den modsatte side af bygningen kunne han ikke se noget på muren. Tyngdekraften presser taget nedad, et sadelhak kan ikke medføre, at spæret flækker på langs. Spæret flækker i det øjeblik, taget falder lodret ned. Hverken det gamle stikspær, der ville brække som en tændstik, eller et sadelhak ville kunne medføre et pres udad på muren. I så fald ville muren falde indad. Trykstænger har en stor bæreevne, hvis de ikke bøjer udad. Forstærkningen placeres på det svageste sted. Hvis taget var overbelastet, og trykstangen var det svageste sted, ville konstruktionen være brækket der. Hvis blot meget sne på taget ville der komme en udbøjning på spærene, som sket, og til sidst brud og kollaps, hvorved taget også trykker muren ud.

Årsagen til skaden var for meget sne, der er tale om meget store kræfter, og det sker lynhurtigt. Sadelhakket er ikke smart, men det er ikke årsagen til skaden. Et saksespær skal ikke have en vandret bevægelse, hvorfor den første opfattelse fra Cowi var noget vrøvl. Han blev derefter indkaldt til møde og troede, sagen skulle sluttet der, og at årsagen blev konstateret at være sne. Bygningen blev igen besigtiget, og Cowi mente nu at have fundet løsningen med sadelenderne. Det tror han heller ikke på. Spærene skal være intakte for at skabe udbøjningen, som kunne konstateres på spærene. En stor del af spærene får kraft fra tandpladen, en anden del ikke, hvorved der opstår en belastning fra tandpladen, og spæret kan flække. Dette sker, fordi belastningen på spæret er for stort. Cowi oplyste ham om sadelhakket. Han

havde forudgående selv kikket på bygningen men var ikke med den dag. Et sadelhak svækker konstruktionen. En lodret trykstang svækker ikke konstruktionen. Der skal flyttes mange tons til den ene side, det kan et stikspær ikke medføre, det kræver en stor kraft at flytte så stor en vægt.

Ejnar Kerstens har forklaret, at han som skønsmanden har udarbejdet erklæringerne under sagen, som han vedstår med de reviderende bemærkninger af 11. december 2012. Snebelastningen vil sandsynligvis medføre, at sadelhakket flækker, hvorved spærene vil give efter og taget falder ned. Ved en skæv påvirkning vil taget blive presset til den ene side derfra, hvor belastningen er størst, men i det store hele falde ned. Hvis man forestiller sig, at spærene er gjort fast i den side, hvor de er intakte, kan man godt forestille sig, at muren i den side vil blive trukket indad. Trykstængerne manglede forankring fra spær til spær og vil bøje udad ved belastning, de vil trække spærhovederne med sig, spærene krummer og vil til sidst kunne knække og gå til siden. Det vil starte en kædereaktion gennem de næstfølgende spær, og taget vil derpå falde sammen. Sammenstyrtningen er sket som følge af overbelastning og var et resultat af flere forhold. Alle forhold var til stede på en gang. Afstivningen var ikke udført på trykstængerne/diagonalerne. Sadelhak gjorde, at spærhovedet flækkede. Spærhovedet var heller ikke afstivet med den halve afstand, som man lægger til grund. Derudover var der en snebelastning, der blev større, end man normalt regner med, på grund af lægning. Det er vanskeligt at sige, hvad der skete først. Spærene var meget krumme på skadesstedet, hvorfor belastningen nok startede forløbet. Stikspærene, der var fastgjort på murene, har nok været medvirkende, da de var blevet trukket ud, og remmen var også gjort fast på muren, hvilket kan have været medvirkende til skaderne på muren. Snemassen, overbelastningen derved, udløste forløbet. En overbelastning ud over det forventede, ville formentlig medføre, at spærhovederne ville begynde at vride, og hvis forudsat fastgjort korrekt, ville de trække i muren. I det øjeblik, spærene falder ned, er trykket væk, og kan vende tilbage til det oprindelige format og derved trykke muren ud. Udbøjningerne på spærene fremgår af billederne vedlagt den seneste skønsrapport. Han er ikke enig i den oprindelige antagelse fra Cowi.

Han har beregnet spæret efter det dagældende normsæt uden hensyntagen til belastningen med sne, tilsvarende i den anden erklæring. Allerede derved svigter nogle forudsætninger. Spærfabrikkens beregning har taget udgangspunkt i et standardspær, at diagonalerne er afstivet, at spærhovedet er afstivet og ikke udskåret ved tagfladen. Helt standardmæssigt. C24 er udtryk for træets styrkeklasse, konkret angivet at være anvendt C18 og C24 på henholdsvis fod og hoved, hvilket han ikke selv har kunnet konstatere, og klassificeringen er forskellig fra den, Cowi har angivet. Hvis spærfabrikkens forudsætninger havde været korrekte, kunne det have været godt nok ud fra det, der blev bestilt. Spærfabrikken kommer typisk ikke selv ud på pladsen men arbejder efter de oplysninger, den bliver forelagt. Sammenstyrtningen og skaderne er opstået som følge af overbelastning af spærene. Først brød

spærene sammen, dernæst kom der skade på muren. Snebelastningen kan beregnes således, at 50% mere sne medfører 50% yderligere belastning på taget.

Taget var ikke så stærkt, som det skulle være, efter de dagældende normer. Man skulle også dengang tage hensyn til sneophobning, som de øvrige bygninger gav anledning til. Han har i den supplerende erklæring forsøgt at beregne betydningen af sneophobning men havde ikke tilstrækkelig tid til at gøre det færdigt med den tid, han havde til rådighed. Spærfabrikanten opfyldte ikke de dagældende krav til dimensionering, selv uden hensyntagen til sneophobning. I alle tilfælde under de anførte forudsætninger. Han har forgæves bedt om specifikationer på spærene og har derfor selv måtte foretage beregningerne under de anførte forudsætninger.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren Palle _____ har gjort gældende, at forsikringsselskabet har lagt mange kræfter i at få ret i, at undtagelsesbestemmelserne finder anvendelse. Sneen har ikke fået meget opmærksomhed, den er flygtig og kan have mange former. Forsikringsbetingelsernes punkt 20.1. om undtagelserne skal fortolkes indskrænkende. I 1992/93 blev bygningen påført en anden tagkonstruktion, dele af den tidligere har indgået, uden at dette er nærmere oplyst. Arbejdet blev udført af professionelle, og spærene var godkendte. Der er en nabobygning, hvilket kan medføre en ophobning af sne, hvilket i 2007 var et indsatsområde. Sneen burde på skadestidspunktet have fået meget større opmærksomhed. Palle _____ har forklaret om 70 cm sne de forudgående dage, og iagttagelser fra den 8. januar angiver 30-40 cm sne, der kan have været sammenpresset. Der havde været mulighed for at beregne trykpåvirkningen af den konkrete mængde sne, men det undlod sagsøgte, uanset at sneen ubestridt har været den udløsende faktor og formentlig hovedårsagen til skaden. Der var 5.000 andre ejendomme, som blev påført skader efter snetryk, så det var ikke helt ukendt på daværende tidspunkt, at sneen kunne udløse skader på tagene. Det er påfaldende, hvordan Cowi gisner om sneens betydning uden at foretage nogen målinger heraf overhovedet. Hvis der var en ophobning af sne, hvilket den nærtliggende bygning gav grundlag for en antagelse om, ville blot 60 cm. sne overstige den mængde, taget var dimensioneret til. Det havde derfor været meget relevant og afgørende at vide, hvor meget sne, der lå på taget. Da sneen efter det foreliggende må lægges til grund at have medført et tryk på taget, som oversteg de gældende normer, er det uden betydning, om det nåtte være en fejlkonstruktion. Sagsøgte skal bevise, at noget andet end sneen var årsag til skaden. Taget havde ligget der i 17-18 år. Cowis materiale er ensidigt, og opdraget er ikke kendt. Palle _____ har forklaret, hvordan skaden har udviklet sig hen over natten, hvilket sagsøgte ikke har registreret. Sagen kan afgøres allerede med udgangspunkt i snetrykket, som var skadesårsagen. Skønsmanden angiver også, at snetrykket var den udløsende faktor. Skønsmanden har dokumenteret udbøjningen på spærene,

hvilket flere af vidner har forklaret om, og at dette skyldes trykket fra sneen. Dette stemmer også med forklaringen fra Palle om, hvordan muren ændrer udseende hen over dagen. Der er ikke tilstrækkeligt bevis for, at sadelhakket er den udløsende faktor. I så fald ville murens ene side være hevet indad. Trykstængerne er ikke i sig selv heller årsagen til skaden. Taget er blevet presset for hårdt, hvorved der er sket flækninger i forbindelse med nedstyrtningen. Skadesbilledet stemmer bedst overens med den vurdering, Svend har foretaget. Det er ikke klart, hvor sadelhakkene var. Snetrykket var årsagen til sammenstyrtningen, og der foreligger ikke i øvrigt noget, der peger på andre skadesårsager, hvorfor hovedreglen finder anvender, og sagsøgerens skade er dækningsberettiget. Sagsøgeren skal derfor have medhold under sagen. Retten skal ved fastsættelse af sagens omkostninger tage højde for også det udenretlige syn og skøn, der medførte et betydeligt merarbejde.

Sagsøgte. Forsikring, har til støtte for frifindelsespåstanden gjort gældende, at der var flere samtidige årsager til skaden, som opregnet af skønsmanden i erklæringer og redegjort for under afhjemlingen. Hertil kommer sneen og den ukendte faktor ved ophobning af sne som følge af andre bygninger. Sneen var den udløsende faktor, taget kunne uden sneen holde sig selv. Uanset sneen vurderede skønsmanden, at skaden om ikke andet delvist skyldes fejlkonstruktion ved de anførte 4 forhold. Skønsmanden har også vurderet, at skadesmønsteret passede med konstruktionsfejlene. Parterne er enige om, at der er tale om en objektiv dækningsundtagelse, hvorefter forsikringen ikke dækker, hvis undtagelsen foreligger. Spørgsmålet om en hovedårsagen er dermed ikke væsentlig, da forsikringen ikke dækker, hvis skaden blot delvist skyldes konstruktionsfejl. Den vekslende bevisbyrde medfører, når sagsøgte har påvist, at der foreligger konstruktionsfejl, at sagsøgeren herefter skal godtgøre, at konstruktionsfejlen ikke er en del af årsagen. Flere har forklaret om 30-40 cm. sne og at sneen var løs, hvilket der ikke er grundlag for at betvivle. En sådan snemængde overstiger ikke den mængde på 100 kg, som taget efter normen skulle kunne klare. Sagsøgeren har ikke løftet sin bevisbyrde, hvorfor sagsøgte skal frifindes. Sagsøgte har ikke afholdt positive udgifter men har haft et tidsforbrug ud over den sædvanlige forberedelse og hovedforhandlingen i forbindelse med drøftelse af temaerne, som skal medtages under fastsættelse af sagens omkostninger.

Retten's begrundelse og afgørelse

Skaden på sagsøgeren, Palle, ejendom den 8. januar 2010 er omfattet af forsikringsbetingelserne og er således dækningsberettiget, med mindre skaden helt eller delvist skyldes fejlkonstruktion, fejlmontering eller anden fejl ved fremstillingen eller udførelsen eller skyldes dårlig vedligeholdelse eller slidtage, som forsikringsbetingelsernes objektive dækningsbegrænsning angiver. Sagsøgeren har bevisbyrden for en dækningsberettiget skade.

Såvel skønsmand Ejnar Kerstens som vidnet, akademiingeniør Svend , angiver skadesårsagen som en overbelastning af spærene, og at sneen på taget var den udløsende faktor til sammenstyrtningen. Taget blev lagt på bygningen fra 1968 i forbindelse med en totalrenovering i 1992/93, og det er herefter afgørende, om skaden alene var en følge af snetrykket, eller om skaden delvis skyldtes fejlkonstruktion.

Skønsmand Ejnar Kerstens har forklaret, at sammenstyrtningen var en følge af flere forhold, der alle var til stede. Spærene var ikke afstivet korrekt, hvilket havde været forudsat ved spærfabrikkens beregning ud fra standarden, de efterfølgende påførte sadelhak reducerede spærenes bæreevne og medførte, at spærhoveder flækkede, og spærhoveder var ikke afstivet korrekt samtidig med en snebelastning, der blev større end normalt på grund af læ fra en nærtliggende bygning, uden at snetrykket efter den skønnede mængde blev vurderet at overstige normen. Også Jesper der for Cowi A/S arbejder som bygningsingeniør med kendskab til statik, har forklaret, at udsavningen til sadelhak betragteligt reducerede bæreevnen, og at træet nemt kunne flække op som følge af den mindre dimension. Konstruktionen flækkede som udslag af, at belastningen blev større, end dimensionen kunne klare, som følge af hakket i enden af spæret, der var dimensioneret efter, at der ikke var sadelhak. Vidnerne har samstemmende forklaret om sne på taget i 30-40 cm. dybde samt driver, og at sneen på jorden var løs.

Sagsøgte, forsikring, har på dette grundlag påvist, at der var fejl ved tagkonstruktionen, og da sagsøgeren ikke har godtgjort, at fejlkonstruktionen ikke delvist var årsag til skaden, har sagsøgeren ikke løftet sin bevisbyrde for, at skaden er dækningsberettiget. Retten frifinder derfor sagsøgte.

Sagsøgte skal som den vindende part tillægges omkostninger med udgangspunkt i sagens værdi og sagens forløb med syn og skøn af to omgange, idet hovedforhandlingen og til dels skriftvekslingen efter retsplejelovens § 253 har været begrænset til spørgsmålet om, hvorvidt skaden er dækningsberettiget. Sagsøgeren skal herefter i sagsomkostninger til sagsøgte betale 100.000 kr., der indeholder moms, og skal endeligt afholde egne omkostninger, herunder også omkostningerne til uden- og indenretligt syn og skøn.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, Forsikring A/S, frifindes.

Sagsøgeren, Palle , skal inden 14 dage i sagsomkostninger til sagsøgte betale 100.000 kr.

Lone Drengsgaard
kst. dommer